

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

katedra občanského práva

doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.

vedoucí diplomové práce

POSUDEK

diplomové práce Veroniky Pavlátové

„Společné jmění manželů se zvláštním zřetelem k jeho vypořádání“

Společné jmění manželů (dále též „SJM“), včetně jeho „derivátů“, jakým bylo zejména bezpodílové spoluvlastnictví manželů, představuje „odvěké“ právní téma, které na jedné straně neposkytuje příliš mnoho podkladů pro teoretická bádání, které je však na druhé straně problematikou vykazující neobyčejně vysokou praktickou důležitost. Na těchto základech je mu věnována relativně široká pozornost, a to jak na úrovni právnické literatury, tak na úrovni judikatury. Ze všech těchto důvodů lze proto pochopit relativně vysoký zájem o jeho zpracování též v rámci diplomových prací. Tento zájem samozřejmě ještě zdaleka není zárukou úspěchu diplomové práce. Jde totiž o právní materii širokou a do značné míry komplikovanou. Jsem proto rád, že mohu již v úvodu svého posudku obrazně konstatovat zásadní vítězství zájmu a umu autorky předložené diplomové práce nad iniciálním rizikem, že se tato práce nezdaří.

Práce je předně velmi zdařile rozvržena, a to (meritorně) do dvou částí. Jejím smyslem sice je analyzovat hlavně vypořádání společného jmění manželů. To by však bylo velmi problematické, kdyby pozornost nebyla věnována nejprve též společnému jmění samotnému. Tento úkol autorka plní v první části práce, kde se traktují otázky předmětu, vzniku, jakož i zániku SJM s tím, že hlavní důraz je položen na jednotlivé režimy SJM, tedy na zákonný režim, smluvený režim (včetně jeho „subvariant“) a režim založený na rozhodnutí soudu. Teprve odtud vede cesta, ve druhé části práce, k zevrubné deskripci jednak dohody o vypořádání, jednak rozhodnutí soudu o vypořádání a jednak domněnky vypořádání.

Na obecné úrovni lze dále vyzdvihnout nebývalou přehlednost výkladu, logickou návaznost jeho jednotlivých částí a samozřejmě i to, že z toho, co v něm mělo být podchyceno, v něm více méně vše podchyceno je. Obsahově pozitivní je též to, že jakkoli je práce (koneckonců nutně) nemálo popisná, snaží se autorka též o zaujímání a vyslovování vlastních názorů.

Z formálních hledisek je přinejmenším standardní nakládání s výsledky právní nauky, koneckonců nadstandardní práce s judikaturou a nepopíratelně nadstandardní též jazykový projev autorky. To vše jen zanedbatelně kazí některé citace, které jsou citacemi určitého autora, nesdělují než obsah zákonné úpravy. Kromě toho by práce zasloužila důslednější celkovou závěrečnou redakci, a to s ohledem na úpravu jednotlivých odstavců textu, ve výjimečných případech též s ohledem na několik zbytečných překlepů.

Nemám-li toho mnoho ke kritice na obecné úrovni, nemám toho mnoho ani v jednotlivostech. Převzatému názoru (na str. 9) o daru připadajícím do podílového spoluvlastnictví, pokud jej manželé obdrží před uzavřením manželství, je třeba rozumět patrně tak, že většinou půjde o darovací smlouvy s odkládací podmínkou, že manželství bude uzavřeno, takže takový dar nakonec do SJM bude přece jen patřit. Zamyšlení dále možná zasluhuje též přebíraný názor (na str. 12), že „převzetím naopak nebude právní skutečnost, na jejímž základě sice došlo ke vzniku dluhu, ale nastala nezávisle na vůli manželů nebo některého z nich“. Jak by se totiž posuzovaly například případy nevědomého nabytí bezdůvodného obohacení? Při popisu disparity (na str. 44 a 45) se lze těžko ubránit dojmu, že názory citované v poznámkách č. 114 a č. 118 nejsou zcela v souladu, a je otázka, kterému je třeba dát přednost.

To již je ovšem otázka k diskusi, s níž souvisí i otázka další, totiž zda ve věci valorizace (str. 50) je stanovisko Nejvyššího soudu skutečně krokem zpět, popř. zda by nebylo správné věc explicitně upravit. Otázka explicitní úpravy se pak klade též ohledně § 742 odst. 1 OZ (na str. 47). Konečně zajímavý je i problém § 741 písm. a) OZ z hlediska dobrých mravů při výlučném užívání věci, k němuž dochází na základě svévolného a svémocného postupu jednoho z (bývalých) manželů.

Obsah i charakter mých uvedených připomínek a dotazů se nijak negativně nedotýká mého celkového hodnocení předložené práce. Ta nesporně ukazuje, že její autorka nabyla velmi široké poznatky o zpracovávané látce a že dokázala tyto poznatky více než adekvátním způsobem kultivovaně prezentovat. Jde tedy o práci, kterou hodnotím jako zdařilou, v leckterém ohledu jako nadstandardní, a která nepochybně splňuje požadavky, jež lze na ni jako na diplomovou práci klást. Z těchto důvodů jednoznačně doporučuji, aby byla připuštěna k obhajobě.

V Praze dne 25. dubna 2023

doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.